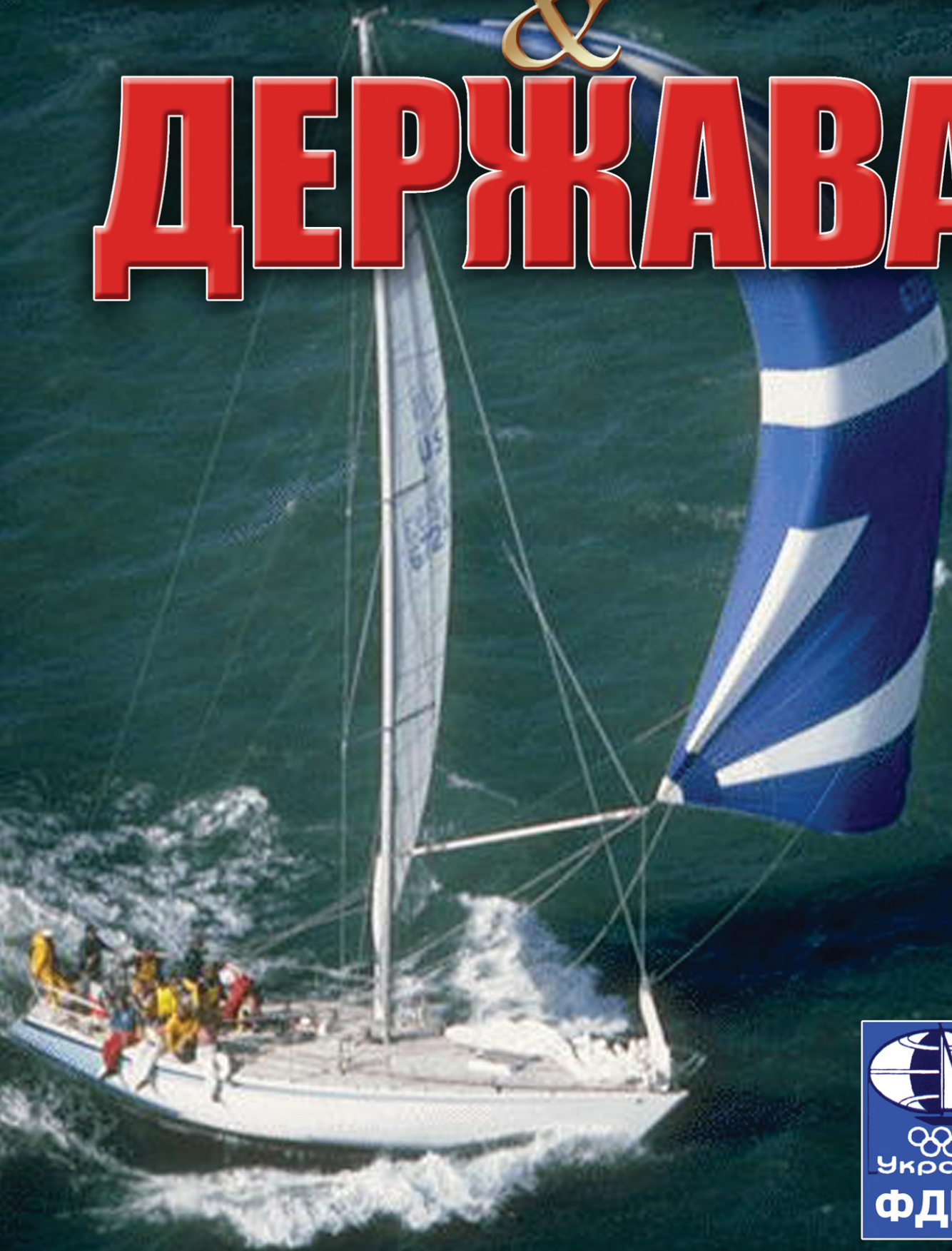

Міжнародний науково-практичний журнал

№ 9 вересень 2020 р.

ЕКОНОМІКА & ДЕРЖАВА

Денисенко Микола Павлович, головний редактор, доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-економіки та туризму, Київський національний університет технологій та дизайну
Кучеренко Ганна Борисівна, відповідальний секретар

Андрющенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Гармідер Лариса Дмитрівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки промисловості та організації виробництва, ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

Гайдуцький Павло Іванович, доктор економічних наук, професор, академік Національної аграрної академії наук, директор Інституту стратегічних оцінок Президентського фонду Леоніда Кучми «Україна»

Гайдуцький Андрій Павлович, доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки і маркетингу, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Гайдуцький Іван Павлович, доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Гнатєва Тетяна Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Одеський державний аграрний університет

Кожем'якіна Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Козловський Сергій Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Лозинський Дмитро Леонідович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка»

Лутай Лариса Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України

Mangirdas Morkunas (Мангірдас Моркунас), Doctor of Philosophy in Management and business administration Associate professor, Head of Logistics Management study program, Mykolas Romeris University, Vilnius, Lithuania

Мельник Альона Олексіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедрою бізнес-економіки та туризму, Київський національний університет технологій та дизайну

Надрага Василь Іванович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри управління персоналом та економіки праці, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Ніколюк Олена Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри Менеджменту і логістики, Одеська національна академія харчових технологій

Пантелєєва Наталія Миколаївна, доктор економічних наук, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи, Черкаський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи»

Резнікова Наталія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Сазонець Ігор Леонідович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

Сардак Сергій Едуардович, доктор економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Трусова Наталя Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь

Тульчинська Світлана Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Федоренко Станіслав Валентинович, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри охорони праці і навколишнього середовища КНУБА, академік академії будівництва України

Фролова Тетяна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Чвертко Людмила Андріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Чирва Ольга Григорівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Яременко Людмила Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Ярошевська Оксана Володимирівна, доктор економічних наук, професор кафедри економіки, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

(постанова президії ВАК України від 27 травня 2009 р. № 1-05/2,

наказ Міністерства освіти і науки України № 1081 від 29.09.2014 р.)

Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019 р.

(Категорія «Б»).
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКО-МЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 9144,
від 09.09.2004 року

ISSN 2306-6806

Передплатний індекс: 01751

Адреса редакції:

м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька,
18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Телефон/факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.economy.in.ua

Засновники:

Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України,

ТОВ "Редакція журналу

"Економіка та держава"

Видавець:

ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Рекомендовано до друку Вченою Радою
ІПК ДСЗУ 24.09.20 р.

Підписано до друку 24.09.20 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 21,6.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 2409/3.

Віддруковано у ТОВ «ДКС центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

У НОМЕРІ:

Економіка та держава № 9/2020

Економічна
наука

<u>Марценюк А. В., Міщенко М. І., Чернова Н. С.</u> Визначення доцільності залучення інвестицій на концесійній основі на залізничному транспорті в Україні	4
<u>Базиліук А. В., Бойко Н. В., Карлова І. О., Теслюк Н. П.</u> Присутність держави на ринку банківських послуг України	12
<u>Резнікова Н. В., Іващенко О. А., Курбала Н. В.</u> Ідентифікаційні характеристики розвинених країн у мандатах міжнародних організацій: ознаки передової економіки у фокусі дослідження	17
<u>Якимчук А. Ю., Каргаш О. Л., Постельжук О. П., Якимчук О. Ф.</u> Державне управління фінансуванням закладів вищої освіти України у контексті забезпечення якості освіти і досягнення безпекових показників	25
<u>Тарлопов І. О.</u> Аналіз ефективності використання трудових ресурсів промислових підприємств в Україні	33
<u>Стирський М. В.</u> Макро- та мікроекономічна ефективність фондових бірж України	38
<u>Решетняк О. І.</u> Оцінка витрат на дослідження та розробки галузей промисловості України	44
<u>Озерчук О. В., Клименко К. В.</u> Окремі аспекти брокерської діяльності на фінансовому ринку України	52
<u>Турпак Т. Г., Назаренко Я. Я., Горобінська І. В.</u> Податкова безпека транспортних підприємств	59
<u>Утенкова К. О.</u> Концептуальні засади формування стратегії розвитку економічної безпеки аграрного сектора України	64
<u>Магяр Р. О.</u> Ризики зовнішньоекономічної діяльності та ключові торговельні партнери України	70
<u>Соколюк Г. О.</u> Структурування завдань концепції "sustainable development" за рівнями управління економікою і роль машинобудування в їх реалізації	74
<u>Біляк Ю. В.</u> Сучасні концепції дослідження конфліктів інтересів	80
<u>Єльнікова Ю. В.</u> Кластеризації країн світу за рівнем їх привабливості для відповідальних інвестицій	86
<u>Кепко О. І., Кепко В. О.</u> Захист інтелектуальної власності в контексті взятих на себе Україною міжнародних зобов'язань	91
<u>Шацька З. Я., Ісаченко Ю. А.</u> Особливості організації роботи керівника групи в автобусних турах в умовах пандемії COVID-19	95
<u>Король М. М., Парлаг С. В.</u> Вплив цифровізації на банківську діяльність в Україні	99
<u>Федоренко А. В.</u> Зв'язок інноваційної поведінки персоналу і моделей робочого середовища: міжнаціональний аналіз	105
<u>Чимош К. С.</u> Аналіз сучасних світових та вітчизняних тенденцій розвитку транспортної логістики в аграрному секторі економіки	112
<u>Мамедова Е. Р.</u> Визначення стадій життєвого циклу страхових компаній на ринку туристичних послуг при управлінні їх конкурентоспроможністю	115

CONTENTS:

Ekonomika taderzhava № 9/2020

Economy

<u>Martseniuk L., Mishchenko M., Chernova N.</u>	
DETERMINATION OF THE FEASIBILITY OF ATTRACTING INVESTMENTS ON A CONCESSION BASIS IN RAILWAY TRANSPORT IN UKRAINE	4
<u>Bazilyuk A., Boiko N., Karlova I., Tesliuk N.</u>	
THE PRESENCE OF THE STATE IN THE BANKING MARKET OF UKRAINE	12
<u>Reznikova N., Ivashchenko O., Kurbala N.</u>	
IDENTIFIERS OF DEVELOPED COUNTRIES IN INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' MANDATES: THE FEATURES OF AN ADVANCED ECONOMY IN THE RESEARCH FOCUS	17
<u>Yakymchuk A., Kardash O., Postelzhuk O., Yakymchuk O.</u>	
PUBLIC ADMINISTRATION OF FUNDING OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF QUALITY ASSURANCE OF EDUCATION AND ACHIEVING SECURITY INDICATORS	25
<u>Tarloпов I.</u>	
ANALYSIS OF EFFICTIVENESS OF LABOR RESOURCES UTILIZATION IN INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE	33
<u>Styrskiy M.</u>	
MACRO AND MICROECONOMIC EFFICIENCY OF UKRAINIAN STOCK EXCHANGES	38
<u>Reshetnyak O.</u>	
EVALUATION OF THE RESEARCH AND DEVELOPMENT OF THE INDUSTRIAL INDUSTRY OF UKRAINE	44
<u>Ozerchuk O., Klymenko K.</u>	
CERTAIN ASPECTS OF BROKERAGE ACTIVITY IN THE FINANCIAL MARKET OF UKRAINE	52
<u>Turpak T., Nazarenko Ya., Horobinska I.</u>	
TAX SECURITY OF TRANSPORT ENTERPRISES	59
<u>Utenkova K.</u>	
CONCEPTUAL BASES OF FORMATION OF DEVELOPMENT STRATEGY ECONOMIC SECURITY OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE	64
<u>Madyar R.</u>	
RISKS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY AND KEY TRADING PARTNERS OF UKRAINE	70
<u>Sokoliuk G.</u>	
STRUCTURING THE TASKS OF THE "SUSTAINABLE DEVELOPMENT" CONCEPT BY LEVELS OF ECONOMIC MANAGEMENT AND THE ROLE OF MACHINE-BUILDING IN THEIR IMPLEMENTATION	74
<u>Biliak Y.</u>	
MODERN CONCEPTS OF CONFLICT OF INTEREST RESEARCH	80
<u>Yelnikova Yu.</u>	
COUNTRIES CLUSTERIZATIONS BY THE LEVEL OF THEIR ATTRACTIVENESS FOR RESPONSIBLE INVESTMENTS	86
<u>Kepko O., Kepko V.</u>	
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S INTERNATIONAL COMMITMENTS	91
<u>Shatska Z., Isachenko U.</u>	
FEATURES OF THE ORGANIZATION WORK OF THE GROUP LEADER IN BUS TOURS IN THE CONDITIONS PANDEMIC COVID-19	95
<u>Korol M., Parlah S.</u>	
THE EFFECT OF DIGITALIZATION ON BANKING IN UKRAINE	99
<u>Fedorenko A.</u>	
THE RELATIONSHIP BETWEEN INNOVATIVE BEHAVIOR OF STAFF AND MODELS OF THE WORKING ENVIRONMENT: INTERNATIONAL ANALYSIS	105
<u>Chymosh K.</u>	
ANALYSIS OF MODERN WORLD AND DOMESTIC TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY	112
<u>Mamedova E.</u>	
DETERMINATION OF A LIFE-CYCLE STAGES OF INSURANCE COMPANIES ON THE TOURIST SERVICES MARKET IN MANAGEMENT OF COMPETITIVENESS	115

УДК 35.073.515.3

О. І. Кенко,
к. т. н., доцент,
Уманський національний університет садівництва
ORCID ID: 0000-0003-1443-307X
В. О. Кенко,
магістр права,
юрист SDM Partners Law Firm
ORCID ID: 0000-0001-7842-4645

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.9.91

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ВЗЯТИХ НА СЕБЕ УКРАЇНОЮ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

О. Кенко,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Uman National University of Horticulture
V. Кенко,
Master of Law, Lawyer of SDM Partners Law Firm

PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S INTERNATIONAL COMMITMENTS

Стан захищеності інтелектуальної власності в Україні станом на початок 2020 року оцінюється Європейською Комісією на досить низькому рівні. За останні роки відбувся мало відчутний прогрес порівняно з тими міжнародними зобов'язаннями, які Україна взяла на себе, зокрема вступивши до Світової організації торгівлі та ставши асоційованим членом Європейського Союзу. Водночас у 2017 році почався довготривалий процес по запуску Вищого суду з питань інтелектуальної власності, що на прикладі західних партнерів є дієвим механізмом захисту інтелектуальної власності.

У статті розглядається питання актуальності захисту інтелектуальної власності в Україні в контексті виконання нею взятих на себе міжнародних зобов'язань. Зазначено, що робота стосовно прийняття необхідних законодавчих змін та підтримання функціонування дієвої системи захисту інтелектуальної власності в Україні є досить непростим та постійно діючим процесом. Цей процес є необхідним для руху України в напрямі виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань та подальшого наближення до найкращих міжнародних практик захисту інтелектуальної власності.

The opening of the Ukrainian market for imported goods from year to year posed new challenges to market players in regulating the recognition, use, protection and defense of intellectual property in Ukraine. The further away, the more often these issues were raised by foreign partners with whom Ukraine sought to establish stable economic and political connections. The fact that the need to improve the protection of intellectual property in Ukraine has been raised in recent years is an indisputable fact, but more and more often it becomes quite acute.

The state of intellectual property protection in Ukraine as of the beginning of 2020 is assessed by the European Commission at a rather low level. There has been little progress in recent years compared to Ukraine's international commitments, including joining the World Trade Organization and becoming an associate member of the European Union. At the same time, in 2017, a long process began to launch the High Specialized Court on Intellectual Property, which following the example of Western partners is an effective mechanism for protecting intellectual property.

In article considers the issue of relevance of intellectual property protection in Ukraine in the context of fulfillment of Ukraine's international obligations.

It is established that the improvement of legislation, including in the context of intellectual property protection in Ukraine, began with the development of the current Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other. It is stated that by the Association Agreement, Ukraine actually confirms its intentions to implement effective mechanisms for the protection of intellectual property in Ukraine, which it stated at the time of accession to the WTO. As one of such mechanism Ukraine has chosen the establishing of a specialized court that would have jurisdiction over intellectual property disputes.

It is pointed out that the work on the adoption of the necessary legislative changes and maintaining the functioning of an effective system of intellectual property protection in Ukraine is quite complicated and

permanent acting process. Herewith, this process is necessary for Ukraine's movement towards fulfilling its international obligations and further approach to the best international practices of intellectual property protection.

Ключові слова: інтелектуальна власність, захист інтелектуальної власності, міжнародні зобов'язання України, Вищий суд з питань інтелектуальної власності, спеціалізований суд, Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС).

Key words: intellectual property, protection of intellectual property, international obligations of Ukraine, High Specialized Court on Intellectual Property, specialized court, Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS).

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Відкриття українського ринку для імпортованих товарів з року в рік ставило перед гравцями ринку все нові й нові виклики щодо регулювання питання визнання, використання, охорони та захисту об'єктів інтелектуальної власності в Україні. Чим далі, тим більш частіше ці питання ставили перед владою зарубіжні партнери, з якими Україна намагалася встановити стабільні економічні та політичні зв'язки. Те, що питання необхідності удосконалення захисту інтелектуальної власності в Україні піднімалося впродовж останніх років є беззаперечним фактом, однак все більш частіше воно постає доволі гостро.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Роками фахівці намагаються вирішити проблему захисту інтелектуальної власності в Україні. У свій час ініціативу в свої руки брали безпосередньо очільники України. Зокрема, досліджуваній проблематиці присвячували праці такі вчені та фахівці: М.Ю. Банк [10], Н.В. Бочарова [8], С.Г. Гордієнко [9], Ю.С. Канарик [10; 11], Т. Пашковська [12], В.О. Петлюк [11], С. Хлебніков [14] та інші.

МЕТОЮ СТАТТІ

Метою статті є дослідження питання актуальності захисту інтелектуальної власності в Україні в контексті виконання нею взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Теоретичною та методологічною основою досліджень слугували положення й розробки вітчизняних вчених та зарубіжний досвід з проблем теорії та практики захисту прав інтелектуальної власності. У процесі написання статті було використано методику монографічних та абстрактно-логічних досліджень, а також власні оцінки авторів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Свого часу для вступу України до Світової організації торгівлі перед Україною було поставлено ряд завдань, які потребували політичної волі тодішніх очільників основних владних інститутів. Зокрема Україна повинна була взяти курс на забезпечення захисту інтелектуальної власності в Україні. Зрештою, певні кроки були зроблені, а саме: свого часу були скасовані дискримінаційні збори для нерезидентів України за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, які передбачалися постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1716 "Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності" у її першій редакції [2]. Зокрема згідно з цим документом у першій його редакції, для визначення розміру зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності мало місце диференціювання нерезидентів відповідно до валового внутрішнього продукту на душу населення їх держав. Так, нерезиденти України з держав, в яких валовий внутрішній продукт на душу населення становив на той час (2004 рік) більше 3 тис. дол. на рік, повинні були сплачувати збір за подання

заявки (міжнародної форми) на винахід (корисну модель), форма якого містить не більш як п'ятнадцять пунктів, в розмірі еквівалентному 120 євро, тоді як резиденти України та нерезиденти України з держав, в яких валовий внутрішній продукт на душу населення становив на той час (2004 рік) менше 3 тис. дол., сплачували лише 25 гривень збору. Ці явно дискримінаційні положення були з часом відкориговані. Досить важливими того часу були ініціативність та готовність до впровадження нових якісних змін Ради національної безпеки та оборони України (РНБО) та тогочасного Президента України Віктора Ющенка.

Власне, захисту підлягає не лише інтелектуальна власність, яку культивує бізнес, а й захист інтелектуальної власності держави. Про це заявляв той же В. Ющенко, який свого часу намагався розвинути політику щодо захисту інтелектуальної власності України. Зокрема під час чергового засідання РНБО, В. Ющенко зазначив, що: "На жаль, інтелектуальний продукт досі не став основою формування інноваційної економіки України. Ця сфера не розглядається ні урядом, ні парламентом як могутній ресурс розвитку і стабілізації внутрішнього економічного ринку. Фінансові ресурси, які Україна накопичила за останні докризові роки, були інвестовані у будь-що, але тільки не в наші перспективи, не в інтелектуальну власність, не в землю" [13].

На тодішньому засіданні РНБО прозвучала і нині крилата фраза про те, що Україна стала "стабільним донором інтелектуальних ресурсів для Європи та світу". Однак, всеохоплююча предметна розмова про удосконалення законодавства, в тому числі в контексті захисту інтелектуальної власності в Україні почалася з напруженням нинішньої Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (надалі — "Угода про асоціацію") [6].

Протягом 2007—2012 років відбулися 21 раунди переговорів щодо напрацювання остаточного документу. Як слушно зазначає Гордієнко С. Г., не минули учасники переговорів і болюче питання захисту інтелектуальної власності. Зрештою, відповідно до статті 157 Глави 9 "Інтелектуальна власність" Угоди про асоціацію, цілями цієї глави є, в тому числі досягнення належного та ефективного рівня охорони і захисту прав інтелектуальної власності [9].

Також більш детально вказане розкривається в статті 230 Угоди про асоціацію, в якій сторони підтверджують свої зобов'язання згідно з Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, яка є додатком до Угоди про заснування Світової організації торгівлі (надалі — "Угода ТРИПС") [7]. Так, зокрема відповідно до статті 41 Угоди ТРИПС, Україна взяла на себе зобов'язання, відповідно до яких вона повинна на постійній основі гарантувати те, що примусові процедури, як-от судовий захист, дадуть змогу ефективно захищати власників об'єктів інтелектуальної власності від дій, які спрямовані на порушення їх прав щодо відповідної інтелектуальної власності.

Таким чином, в Угоді про асоціацію Україна фактично підтверджує свої наміри щодо запровадження дієвих механізмів захисту інтелектуальної власності в Україні, про які вона заявила в момент приєднання до СОТ. Одним з таких механізмів Україна обрала створення спеціалізованого суду, до юрисдикції якого відносилися б спори, пов'язані із захистом інтелектуальної власності. Хоча все ж таки ця роль і до цього виконувалась, та й, власне, продовжує виконуватись до початку роботи відповідного спеціалізованого суду. Її виконували нині діючі загальні, господарські та адміністративні суди. Однак, як зазначають фахівці з інтелектуальної власності, суддям у цих судах не достає фахової компетенції, що часто призводить до прийняття рішень, які порушують права власників об'єктів інтелектуальної власності.

Ще більше проблем, в тому числі щодо браку нормативного регулювання юрисдикції та правил розгляду справ з "інтелектуальною" складовою було виявлено після набрання чинності новими процесуальними кодексами в 2017 році. Вперше на офіційному рівні про створення подібного суду пролунало в Указі Президента "Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні" від 27 квітня 2001 року № 285/2001 [3]. У цьому указі Л. Кучма фактично доручив Кабінету Міністрів України розібратися, як так сталося, що Україна потрапила до списку США "Priority Foreign Country", який містив оцінку держав з погляду дотримання прав інтелектуальної власності, і який був аналітичним підґрунтям для запровадження з боку США економічних санкцій до країн, які перебували в цьому списку. Зокрема, в контексті вивчення шляхів виправлення цієї ситуації, в тому числі для виключення України з цього списку та подальшого розвитку інституту захисту інтелектуальної власності в Україні, Кабінету Міністрів України було доручено вивчити питання щодо створення "спеціалізованого патентного суду".

Не можна сказати, що відповідна ініціатива тодішнього Президента України взагалі не дала жодних результатів. Певні зрушення мали місце. Зокрема, поступово почали створюватися координаційні ради з питань захисту прав інтелектуальної власності на різних рівнях, почала вивчатися міжнародна практика охорони та захисту інтелектуальної власності, однойменну навчальну дисципліну почали викладати у вищих навчальних закладах України. Певні підвалини мінімально необхідних процесів для подальшого розвитку та вивчення питання були закладені. Хоча, про створення окремого спеціалізованого суду мова, звичайно, не йшла. Зрештою у 2016 році про появу спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності було проголошено в Законі України "Про судоустрій і статус суддів" від 02 червня 2016 року під № 1402-VIII [4]. Суд отримав назву — Вищий суд з питань інтелектуальної власності. Оскільки до 31 грудня 2017 року Конституція України відносила створення та ліквідацію судів до компетенції Президента України, на підставі підпункту 6 пункту 16-1 і розділу XV "Перехідні положення" Конституції України, статті 19, пунктів 15, 40 розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про судоустрій і статус суддів", був прийнятий Указ Президента України "Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності" [5].

Ми переконані, що створення цього суду є обґрунтованим та таким, що відповідає позитивній практиці зарубіжних країн. Пашковська Т. слушно дослідила, що спеціалізовані суди з інтелектуальної власності успішно функціонують, зокрема, у Німеччині, Австрії, Швейцарії, Великобританії тощо. Створення відповідних спеціалізованих судів позитивно вплинуло на якість захисту прав інтелектуальної власності в цих країнах [12].

Однак, як вірно зазначає Н. Бочарова, аналізуючи все ту ж Угоду ТРІПС, можна прослідкувати, що в ній відсутні положення, які б прямо вимагали від України

створення спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності. На її думку, аналіз положень Угоди ТРІПС свідчить про те, що для того, аби відповідати цій угоді, Україні лише потрібно забезпечити ефективний захист інтелектуальної власності в судах загальної юрисдикції та в рамках загальної адміністративної системи [8, с. 20]. Проте практика показує, що судді судів загальної юрисдикції не можуть впоратися з такими специфічними справами. Їм не вистачає фахової компетенції. Про це зазначив С. Хлебніков під час дискусії в Українському кризовому медіа-центрі. Він підкреслив, що проблема недостатньої кваліфікації суддів місцевих судів є цілком зрозумілою, адже для переважної більшості суддів право інтелектуальної власності не є спеціалізацією. Звичайно, час від часу судді проходять певні курси підвищення кваліфікації або тренінги, але завдяки ним вони не отримують фундаментальних знань з цієї галузі. За С. Хлебніковим, присутні такі справи, де судді у своїх рішеннях плутають такі важливі фундаментальні речі у сфері інтелектуальної власності, як авторське право та суміжні права. Відповідно, фахові судді у спеціалізованому суді з питань інтелектуальної власності повинні усунути цю проблему [14].

Функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності також вирішить проблему затягування процесу розгляду справи. Як зазначає С. Хлебніков, досить поширеною серед суддів є практика призначення експертизи навіть під час вирішення правових питань для того, щоб зняти із себе тягар відповідальності за прийняте рішення. Така дія призводить до затягування справи мінімум на рік. Крім цього, відповідачі у справах нерідко вдаються до такої стратегії захисту, як використання припущень у своїх правових позиціях без обґрунтування і підтверджень. Якщо суддя немає достатньої кваліфікації, то зі значною долею вірогідності він починає досліджувати питання, які є очевидними і не потребують уваги, що знову ж таки призводить до зайвої втрати часу [14].

Ми все ж беремо до уваги аргументи науковців, які апелюють до відсутності необхідності в Україні такого суду через недостатнє законодавче врегулювання діяльності такого суду, зокрема щодо його предметної юрисдикції. Так, наразі не зрозуміло, чи буде цей суд розглядати справи, пов'язані з адміністративними правопорушеннями у сфері інтелектуальної власності. Про це в тому числі стверджує Канарик Ю.С. [11].

Однак, на нашу думку, це радше процедурні моменти вже успішно запущеного процесу, покликаною забезпечити більш дієвий захист інтелектуальної власності в Україні, що повністю відповідає взятим на себе Україною міжнародним зобов'язанням.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, варто зазначити, що робота стосовно прийняття необхідних законодавчих змін та підтримання функціонування дієвої системи захисту інтелектуальної власності в Україні є досить не простим та постійно діючим процесом. Цей процес є необхідним для руху України в напрямі виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань та подальшого наближення до найкращих міжнародних практик захисту інтелектуальної власності. Варто звернути увагу на звіт Європейської Комісії від 08.01.2020, в якому наголошується на тому, що стан захисту і дотримання прав інтелектуальної власності в Україні викликає занепокоєність. Згідно з документом, прогрес України за 2018 і 2019 роки були обмеженими, попри прихильність України до значного зближення нормативних вимог її внутрішнього законодавства до законодавства Європейського Союзу. У звіті нагадується, що Угода про асоціацію вимагає від України посилення рівня захисту інтелектуальної власності [1].

Вважаємо, що механізм виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань повинен включати реальний

запуск, підтримання функціонування та напрацювання судової практики Вищим судом з питань інтелектуальної власності. Це правильний напрям, який в тому числі дозволить розвантажити роботу місцевих судів. Законодавцеві необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних з неврегульованістю процедурних моментів роботи вказаного суду, на кшталт предметної юрисдикції та процесуальної віднесеності.

Література:

1. European Commission staff working document: Report on the protection and enforcement of intellectual property rights in third countries. SWD (2019), 452 final/2. 08.01.2020 EUR-Lex, Brussels, URL: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/january/tradoc_158561.pdf (дата звернення: 14.09.2020).
2. Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1716-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.09.2020).
3. Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні: Указ Президента України від 27 квітня 2001 року № 285/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285/2001#Text> (дата звернення: 14.09.2020).
4. Про судоустрій і статус судів: Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 14.09.2020).
5. Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: Указ Президента України від 29 вересня 2017 року № 299/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/299/2017#Text> (дата звернення: 14.09.2020).
6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР)). 2014. № 40. Ст. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2> (дата звернення: 14.09.2020).
7. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності: Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР)) від 06.12.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text (дата звернення: 14.09.2020).
8. Бочарова Н.В. Специализированные суды по вопросам интеллектуальной собственности: аргументы "PRO" и "CONTRA" в современных международных дискуссиях. Журнал теория і практика інтелектуальної власності, 2007. № 6. С. 19—34.
9. Гордієнко С.Г. Захист інтелектуальної власності в Україні в сучасних умовах: Курс лекцій. К.: Поліграфічне підприємство "Гранма", 2011. 480 с.
10. Канарик Ю.С., Банк М.Ю. Юрисдикція суду з питань інтелектуальної власності. Молодий вчений, 2018. № 6 (1). С. 185—187.
11. Канарик Ю.С., Петлюк В. О. Актуальні питання створення вищого суду з питань інтелектуальної власності. Юридичний електронний науковий журнал. 2017. № 5 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.lsej.org.ua/5_2017/19.pdf (дата звернення: 14.09.2020).
12. Пашковська Т. Вищий "інтелектуальний" суд: на фінішній прямій. Юридична Газета, 2020. № 15 (565) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://yurgazeta.com/publications/actual/vishchiy-intelektualniy-sud-na-finishniy-pryamiy.html> (дата звернення: 14.09.2020).
13. Президент просить владу захистити інтелектуальну власність. ЛІГА. Новости, 2008. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ua-news.liga.net/politics/news/prezident-prosit-vladu-zakhistiti-ntelektualnu-vlasn-st> (дата звернення: 14.09.2020).
14. Хлебніков С. IP-суд й актуальні проблеми у сфері права інтелектуальної власності: дискусія в українсько-

му кризовому медіа-центрі. Українське право, 2018. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ukrainepravo.com/news/ukraine/ip-sud-y-aktualni-problemy-u-sferi-prava-intelektualnoyi-vlasnosti-diskusiya-v-ukrayinskomu-kryzovom/> (дата звернення: 14.09.2020).

References:

1. EUR-Lex (2020), "European Commission staff working document: Report on the protection and enforcement of intellectual property rights in third countries", available at: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/january/tradoc_158561.pdf (Accessed 14 September 2020).
2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2004), Resolution "On approval of the Procedure for payment of fees for actions related to the protection of intellectual property rights", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1716-2004-%D0%BF#Text> (Accessed 14 September 2020).
3. President of Ukraine (2001), Decree "On measures to protect intellectual property in Ukraine", Official site, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285/2001#Text> (Accessed 14 September 2020).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges: Law of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (Accessed 14 September 2020).
5. President of Ukraine (2017), Decree "On the establishment of the Supreme Court of Intellectual Property", Official site, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/299/2017#Text> (Accessed 14 September 2020).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2> (Accessed 14 September 2020).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005), "Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text (Accessed 14 September 2020).
8. Bocharova, N.V. (2007), "Specialized courts on intellectual property: the arguments of "PRO" and "CONTRA" in modern international debates", Zhurnal teoriia i praktyka intelektual'noi vlasnosti, vol. 6. pp. 19—34.
9. Hordiienko, S.H. (2011), Zakhyst intelektual'noi vlasnosti v Ukraini v suchasnykh umovakh [Protection of intellectual property in Ukraine in modern conditions], Hranma, Kyiv, Ukraine.
10. Kanaryk, Yu.S. and Bank, M.Yu. (2018), "Jurisdiction of the court on intellectual property issues", Molodyi vchenyj, vol. 6 (1). pp. 185—187.
11. Kanaryk, Yu. S. and Petliuk, V. O. (2017), "Topical issues of creating a supreme court on intellectual property", Yurydychnyj elektronnyj naukovyj zhurnal, [Online], vol. 5, available at: http://www.lsej.org.ua/5_2017/19.pdf (Accessed 14 September 2020).
12. Pashkov'ska, T. (2020), "The highest "intellectual" court: at the finish line", Yurydychna Hazeta, [Online], vol. 15 (565), available at: <http://yurgazeta.com/publications/actual/vishchiy-intelektualniy-sud-na-finishniy-pryamiy.html> (Accessed 14 September 2020).
13. League News (2008), "The President asks the authorities to protect intellectual property", available at: <https://ua-news.liga.net/politics/news/prezident-prosit-vladu-zakhistiti-ntelektualnu-vlasn-st> (Accessed 14 September 2020).
14. Khlebnikov, S. (2018), "IP-court and current issues in the field of intellectual property law: a discussion in the Ukrainian crisis media center", Ukrainian law, [Online], available at: <https://ukrainepravo.com/news/ukraine/ip-sud-y-aktualni-problemy-u-sferi-prava-intelektualnoyi-vlasnosti-diskusiya-v-ukrayinskomu-kryzovom/> (Accessed 14 September 2020).

Стаття надійшла до редакції 14.09.2020 р.